

4de zondag van Pasen

Joh. 10, 27-30

Inleiding

Proficiat voor ons allen met de nieuwe paus. Een nieuwe herder voor de wereldkerk, 1,3 miljard gelovigen. Een nieuwe herder voor de stad Rome, maar ook een nieuwe herder voor ons, hier ter plaatse, zou je mogen zeggen. En dat sluit geweldig goed aan bij de lezingen van vandaag, want alle drie gaan ze in een wat andere toonzetting over gemeenschap, over communio vormen met elkaar, en dat kan niet zonder een goede leidsman. Laten we ons daar deze viering op bezinnen.

Preek

De drie lezingen die we zojuist gehoord hebben, komen allemaal uit hetzelfde tijdvak. Laten we zeggen zo'n decennium voor de afsluiting van het laatste decennium van de eerste eeuw, we hebben het dan over het jaar 90 tot 100. Dat betekent dat ze opgetekend zijn door de allerlaatsten van de leerlingen van Jezus zelf of al de volgelingen van de leerlingen van Jezus. Maar de drie lezingen hebben, ook al hebben ze verschillen, ook nadrukkelijke overeenkomsten. En een van de belangrijkste is dat ze alle, op de een of andere manier, betekenis geven aan het begrip gemeenschap, communio zouden we in het Latijn zeggen; gemeenschap van gelovigen, mag je ook zeggen. En een gemeenschap kan niet zonder leider, of bijbels en kerkelijk gesproken, zonder herder. Om dit aan de hand van de lezingen duidelijk te maken, begin ik met u terug te kijken naar de tweede lezing uit het boek Openbaring.

Johannes vertelt daarin, zoals de afgelopen weken al meer gebeurden, een deel van zijn visioen. En in dat visioen zien we een grote menigte, ontelbaar bijna, die geschaard is om een troon. De troon is het beeld voor God. En voor de troon bevindt zich het lam; het lam is het beeld voor Christus. Denk even terug aan de lezing van Goede Vrijdag, waar Jezus stierf op het uur dat de lammeren geslacht dienden te worden. Om die troon en het lam staan vele mensen in witte gewaden; wit, een teken van zuiverheid. Zij zijn schoongewassen, zou je kunnen zeggen, of zoals het in de lezing staat: zij komen uit de verdrukking, ze zijn verlost, bevrijd en mogen daar alle ballast die ze hadden, alle verdrukking en ellende die ze mee hebben gemaakt achterlatend, zuiver voor de Heer hun God staan. Gemeenschap is dat, gemeenschap rond Christus, gemeenschap rond God. Met Christus, zou je hier kunnen zeggen, als de ware Herder.

Dat beeld van gemeenschap komen we op een andere manier al tegen in de eerste lezing. Daar zijn de leerlingen van Jezus aan het woord. En zoals ik zojuist al zei: niet meteen de directe leerlingen, maar hier laten we zeggen leerlingen in de tweede lijn, Paulus en Barnabas, maar zij preken en vertellen het verhaal van Jezus - die zij zelf dus niet gekend hebben - met zoveel kracht en zoveel vuur dat, nadat er eerst al vele joden zijn aangesloten, er nu ook vele anderen, in het verhaal heidenen, niet gelovigen zich bij Hem aansluiten. Het

gaat met duizendtallen tegelijk, met zoveel dat er zelfs oproer ontstaat. Die Joden die perse vasthouden aan hun geloof in wat het Oude Testament noemen, komen in opstand. Dat kan toch niet in en rond hun synagoge. Ze jagen Paulus en Barnabas weg. En die kloppen als ze de stad verlaten het stof van hun voeten, alsof ze zeggen willen: daar hebben we ons best voor gedaan, maar het werkt niet, maar het maakt meteen duidelijk dat wij, gelovigen, toentertijd en nu, dat wij mensen niet moedwillig bekeren, maar dat mensen zich zelf bekeren. Omkeren, toekeren naar Christus naar God en wie niet wil, wie niet meedoet, dat is dan zijn of haar keuze. Opnieuw zien we dus gemeenschap en opnieuw zien we leiders, Paulus, Barnabas, die die gemeenschap moeten leiden, leiden bijna als een herder.

In het evangelie van vandaag - en dan is opnieuw Johannes aan het woord - wordt dat beeld van die herder nog veel duidelijker gemaakt. Hij spreekt gewoon letterlijk over die gemeenschap als zijnde die kudde schapen. En schapen hebben een herder nodig. De herder kent zijn schapen bij naam één voor één, niet als kudde alleen samen, maar ook ieder voor zich. En de schapen kennen de herder bij zijn stem, aan het woord dat hij spreekt, de daad die hij doet, zou je bijna kunnen zeggen. Als we met dat idee naar de dag van vandaag kijken, dan zien we dat er niet zoveel verschil is tussen 2000 jaar geleden en nu. Nog steeds is de ellende af en toe groot, is er verdrukking, is er oorlog, is er strijd, zijn er mensen die het niet eens zijn met die boodschap van vrede, van gerechtigheid, samenwerking, die Christus preekt en die de Kerk en haar leiders door de eeuwen hebben proberen te prediken. Nee, altijd is er dus verdrukking, maar die stem waaraan de kudde de herder herkent, mag blijven klinken.

Zo'n stem was de onlangs overleden paus Franciscus. Hij zei zelfs: de herder mag een beetje naar zijn schapen ruiken, oftewel: ook de herder is niet vlekkeloos of smetteloos, ook de herder kan af en toe in de fout gaan. Hij zei daarmee waarschijnlijk ook dat ook wij het steeds opnieuw moeten blijven proberen of we nu paus zijn of diaken of priester of bisschop of kardinaal: steeds opnieuw moeten we het blijven proberen en moeten we tussen onze schapen in staan. Afgelopen donderdag werd een nieuwe paus gekozen: Leo XIV. Hij heeft zijn naam gekozen naar analogie van de paus Leo XIII: een paus die er wilde zijn voor de gewone mensen, die het met name opnam voor de arbeiders en die op die manier best een vernieuwing heeft betekend aan het eind van de 19de eeuw. Deze Leo XIV, daarvan werd in de eerste commentaren al gezegd: het is een toegankelijk mens, iemand die mensen wil kennen, die mensen wil aanspreken en ontmoeten en dat hij in zijn tocht door het leven, op weg naar de dag waarop hij afgelopen donderdag paus werd, dat ook steeds heeft gedaan. Anderen gebruiken daar uitdrukkelijk het woord 'pastor' bij. Hij is een pastor voor de mensen en pastor is niet anders dan het Latijnse woord herder voor de mensen. Laten we dus blij en verheugd op weg gaan als een kudde met een nieuwe herder. Mogen we door die herder geleid worden in het voetspoor van Christus. Ik wens het u allen van harte toe. Amen

Henry Vermeulen, diaken